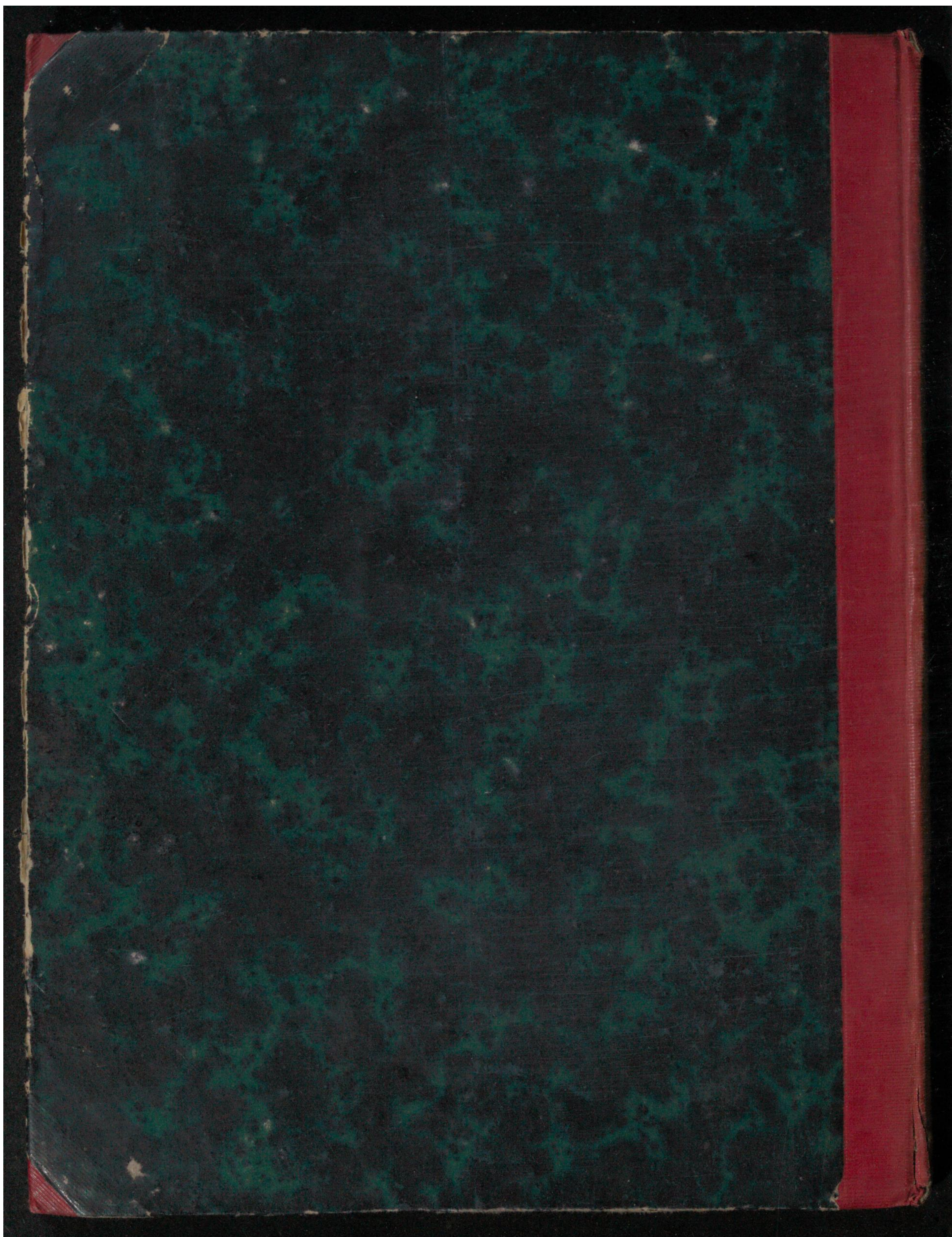
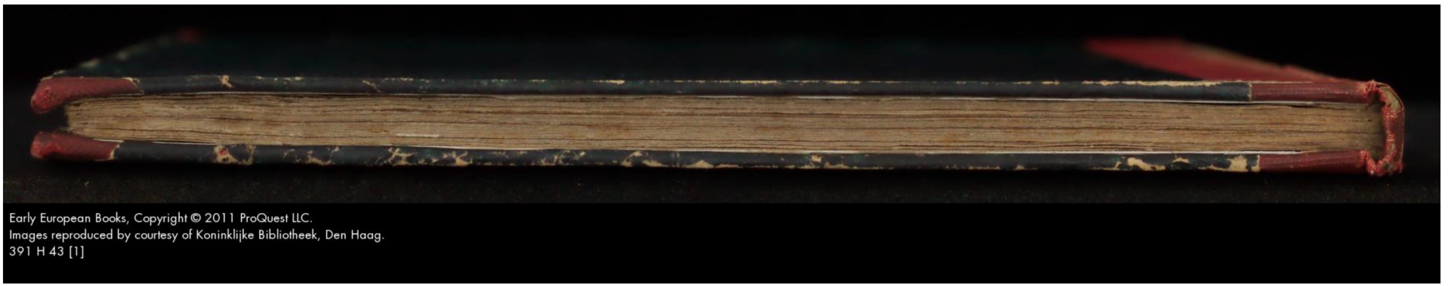

KEVREN
ende
ORDONNANTIEN
van
Sint Michiel in Putte,
datmen noemt
MIDDELHARNISSE.

2

Tot DELF, By *Arnold Bon*, ANNO 1660.

OCTROY.

DE Staten van Hollandt, ende West-Vriesslandt, *Doen te weten*: Alsoo Ons vertoont is by de gemeene Heeren van Middelharnisse, hoe dat door lanckheydt van tijden veele vande Keuren ende Ordonnantien haerder Heerlickheyt van Middelharnisse voorsz waren gekomen in non observantie ende verval, oock mede door het dickmael vermeerderen ende verminderen in eenige deelen den anderen contrarierende ende strydich, ende geleth hebbende, dat soo inde Landen van Voorne als Putte (hare supplianten Nabuyren) de Keuren ende Ordonnantien vande selve Landen ordentelijck waren gestelt, ende by een gevoucht, ende de supplianten goet-gevonden hadden 't selve mede te doen, daerinne meest gevolcht hebbende de Keuren ende Ordannantien van Voorne ende Putte voorsz, mitsgaders de oude Keuren ende Ordonnantien van Middelharnisse voorsz, zoo veel deselve dienstich ende applicabel waren tot welstant vande Ingesetenen aldaer. Soo was't dat de supplianten seeckere Keuren ende Ordonnantien hadden beraemt, dewelcke zy reverentelijck versochten, dat het Ons geliefde naer hare forme ende inhouden te approberen ende te Ratificeren, houdende de voorsz Keuren ende Ordonnantien als volcht.

KEU-

KEVREN
ende
ORDONNANTIEN
van
Sint Michiel in Putte,
datmen noemt
MIDDELHARNISSE.

T'geene principalycken den
Bailliu, Schout, ende Schepenen der selver recht ende Vierschare mitsgaders den Secretaris concerneert.

Art. I.

En Schout sal Vierschare bannen, ende van myns Heeren wegen, ende van de gemeene Heerschappen wegen van Middelharnisse, ende van rechtswegen, ende als den Schout dat alsoo gedaen heeft, zoo zal hy Schepenen vonnisse vragen, of de Vierschare gebannen ende gemaeckt is, zoo recht is, de Schepenen zullen wysen, dat de Vierschare wel gebannen ende gemaeckt is, de Schout zal vonnisse vragen, wat zy gedacht hebben, de Schepenen sullen wysen wat haer kennelick is.

II.

Vervolgens zoo wie recht begeert, zalmen recht doen by Schepenen vonnisse, Broeders ende Susters kinderen, ofte die naerder zyn, en sullen 'tsamen geen Schepen wesen, ende geen Schepen zalmen mogen keeren, ofte doen opstaen ten ware hy een vande Parthyen inde bovenstaende maechschap was bestaende, ofte questie ware van goet, daer hy in deelt ofte in winnen mocht ofte omme eenige andere redenen, die staen zullen int oordeel vande andere Schepenen, ende geen Schepen zal Taelman ofte Procureur wesen, dan in zyn eygen zaecke.

III.

Ende of het gebeurde, dat yemant Schepen gestelt zijnde, in weygeringe bleef van zijn Eedt te doen, ofte Schependom te zeggen, die zal daer toe gegyselt werden op alsulcke peynen, als hier naer in't Articel vande gyselinge geordonneert zullen werden.

IV.

By yder Parthye zal op elcke saecke, die voor Schepenen in rechten zal komen te dienen, 't zy kleyn, ofte groot, eer ende alvoorens dezelve zal mogen dienen ende bepleyt werden, ingelecht werden de zomme van drie ponden, ende de saecke dienende voor Leen-mannen dobbelt gelt, mits nochtans dat de triumpherende Parthye zijne ingeleyde Penningen zullen werden gerestitueert, ende vande voorsz zomme in te leggen, zal niemant exempt zijn, dan alleen den Heere.

V.

Wat Schepenen wysen met meerderheyt van stemmen, dat zal een

een goet vonnisse wezen, ende met vier Schepenen machmen wel recht doen ofte meer , ende als de Schepenen vonnisse vermaent wert vanden Schout, dat zullen zy wijsen ende verstaen , als recht is , ende wanneer Schepenen vonnisse gearresteert hebben , dan zullen Schepenen gehouden zijn , dat voorsz vonnisse te uytten , ende te pronuncieren binnen de zes weecken, ofte zullen gehouden zijn in gyselinge te gaen tot haren kosten, ter tijdt ende wijlen toe 'tzelve zal werden gedaen , ende indien eene vande zelve daer uytginge , nootsaeckelijckheyt uytgesondert , die zal verbeuren 'tzestich ponden.

VI.

Ende zoo wie Schepenen ofte Leen-mannen haer vonnisse laeckt binnen staende Vierschare voorsz met onbehoorlijcke woorden , ende daer van bewesen wert , die zal verbeuren twintich ponden.

VII.

Ende zoo wie het selvige oock zal bestaen te doen de Vierschare gebroocken zijnde, die sal verbeuren thien ponden.

VIII.

Item zoo wie in tegenwoordicheyt vande Gerechte ingebanne Vierschare te recht sittende yemant bevochte , die zal verbeuren festich ponden , ende gecorrigeert worden naer gelegentheyt van saecke.

IX.

Item zoo wie met kracht, Schout ende Schepenen belet pandinge te halen , ende executie te doen , die sal verbeuren zestich ponden,

 den,

den, ende die gene, die eenige panden ofte geexecuterende goederen ontwaerden, ſal 't beteren als kracht.

X.

Ende zoo wie tegens den Heere in't gebruyck van zijnder Officie met Wapenen wederſtant doet, ofte andere ſulcx doende ſtijſt, ende aſſiſteert, ſal gecorrigeert werden aen zijn Lijf ende goet naer exigentie van't delict, ende inſgelijcx ſal geſchien vande gene, die eeniger 's Heeren gevangen ontweldicht ende belette in eeniger manieren by den Heere gevangen te werden.

XI.

Den Bailliu ofte Schout zal zonnendaechs ban houden met drie Schepenen ofte meer, ende dat voor de Clock twaelf uren ende wanneer den Bailliu zonnendaechs ban van 's Heeren wegen gehouden heeft, ende by den Clerck afgeleſen is, zal alle d' gene, die hy van 's Heeren wegen recht aen begeert, eenen kennelijcke weete doen doen aenden perſoon ofte ter woonſtede, ende indien hy dan niet en compareert, zal andermael een weete doen doen, ende indien hy oock alſdan niet en compareert, zal voor de derdemael een weete doen doen, om zijn preuve ende beſcheyt te zien overleggen, ende vonniſſe te hooren, als vooren geſeyt is, ende indien hy alſdan noch niet en komt: (ofte yemant gemachticht zendt, zoo het een civile ſaecke is:) zal vonniſſe geweſen werden, naer 't beſcheyt daer over leyt zonder meer dilay ofte uytſtel, ende dat op den vierden Zonnendach, ofte den eerſten rechtdach daer aen volgende, ende zoo 't noot is met verklaringe van Eede vanden Eyſcher, ende daer na zal den Eyſcher recht hebben in aller manieren, ofte den gedaechde beleden ende bekent hadde, 't gene alhier geſecht wert van Bailliu van 's Heeren wegen recht bege-

begerende , wert oock verstaen van Parthyen tegens Parthyen recht versouckende.

XII.

Oock salmen van 's Heeren wegen recht besitten met zonnendaechsen ban, als yemant recht begeert , niet-tegenstaende als't inde Kerck beslooten tijt is.

XIII.

Alle persoonen mogen ende moeten , naer dat zy met yemant eenige questie, het zy met vechten, ofte kijven gehadt hebben , by den Bailliu bevreet werden, ende indien yemant vrede weygert, die sal d'eerste reyse verbeuren vijf ponden, de tweede reyse thien ponden , ende voor de derde reyse van 's Heeren wegen bevreet worden voor een tijt van zes weecken, op de verbeurte van twee hondert ponden,ende indien yemant daer over quame te vechten, die zoude mede gestraft werden, als een openbaer vreede-breecker.

XIV.

Vrede aldus geleyt zijnde , ende vermaent, zal duyren ende plaets grijpen, voor soo veel tijts als zy geleyt is, ten ware middelertijdt de twistige Parthyen met malkanderen overkomen ende versoent waren, ende indien zy-luyden niet wel over een en konde komen ofte accorderen,zoo salmen geduyrende den tijt vande vrede zijn recht ende geledene schade met Iustitie mogen vervolgen, ende de Schepenen zullen gehouden zijn, voor, ende aleer den tijt vande vrede uyt is te Sententieren , welcke Sententie van vrede strickteliJck zal achtervolcht werden, op de boete van twee hondert ponden, ende 't selve zal verbeurt werden, ingevalle yemant

mant

mant vrede belooft heeft , ende 't zelve wederomme quame te breecken.

XV.

Vrede te breecken vechtender-hant, wert verſtaen te verbeuren twee hondert ponden, maer 't ſelve te doen met woorden ofte anderſints, zal verbeuren ſes ponden, ende gecorrigeert werden naer gelegentheyt der ſaecke.

XVI.

Den Bailliu zal vermogen d'een of d'andere Parthye, die queſtie hebben, te doen in gyſelinge gaen, ofte houden ter tijt ende wijle toe de Parthyen door Sententie ofte anderſints zijn vereenicht.

XVII.

Schout ende Schepenen zullen recht doen ten verſoucke van Parthyen van alle kennelijcke Pachten, Renten, van gorſinge ende van ſchulden, die voor Schepenen bekent zijn , ende daer de dagen van betalingen van verſchenen zijn , ende deſgelijcx met Schepene brieve , uytgenomen dat den Schout ofte Bailliu geen recht en zal mogen zitten inden Ouſt, geduyrende den tijt van ſes weecken, mitſgaders den beſlooten wateren ende Ysgangh, waer van den Ouſt zal ingaen op St. Iacobs Apoſtels dach, binnen welcken tijt men geen Vierſchare ſpannen zal, nochte oock recht zitten, ten zy tuſſchen Parthyen, die zulcx begeren, mits betalende dobbelt recht ofte inleggelt.

XVIII.

Item van alle geſchil, ende twiſt van Landen ende van Poſſeſſien,

sten, wy willen, dat zy eerst ende alvooren bewijst ende berecht werden by onsen Schout ende Schepenen van Middelharnisse, daer het goet leyt.

XIX.

Den Bailliu zal van alle 's Heeren zaecken mogen informatie nemen precedente tot allen tijden, als't hem belieft, in presentie van twee Mannen ten minsten, ende alle de gene, die hy by den geswooren Clercq, ofte by den geswooren Boode een kennelijcke weete doet doen aen zijn Persoon, die zal gehouden wesen te compareren ten Huyse, daer den Bailliu dat geordonneert zal hebben binnen de Heerlickheyt van Middelharnisse, ende zullen gehouden zijn, het zy Man ofte Wijf haer kennisse te doen by haren Eede op die Articulen, die den Bailliu haer voorleggen zal in geschrifte, des en zal den Bailliu geen informatie doen, dan op delicten daer hem klachte op gedaen is, ofte daer voorgaende fame ofte spraecke af is, ende en zal niet mogen procederen by stille waerheyt, ende zoo wie de weete alvooren gedaen is, ende niet en komt, zal verbeuren drie ponden, ten zy dat hy wet-achtige excusen weet te allegeren, ende de Mannen zullen bereyt moeten wesen tot der audientie te sitten, als zy daer toe by den Clercq ofte Boode geroupen werden op deselve boete, ten ware zy oock wet-achtige oorsaecken hadden, daer-en-tegen en zal den Bailliu niemant travailleren by daginge ofte weete zonder merckelijcke redenen, ende zal discretie daer in gebruycken, ten eynde niemant uyt zijn werck beleth wert.

XX.

Ende zoo wie den anderen verwinnen wil tot onse dagelijckse Vierschare van schaden, van schulden, ofte van voorwaerden, hoe dat het zy, dat zal weesen met twee Schepenen, ofte

met drie Buurluyden, die kennisse hebben vande zaken in questie, ofte vande Wijnkoop gedroncken hebben ofte meer, maer Schepenen kennisse gaet voor al, ende waert zaecke, datter geen Schepenen kennisse en ware, ofte die kennisse hebben vande saecke in questie, ofte dat de Wijnkoop-luyden niet onthouden en hadden het gesustineerde vanden Eyscher. zoo zoude den Verweerder sich met Eede mogen zuyveren, ende wie den anderen een Eedt afneemt, die sal onsen Schout eerst ende alvooren opleggen ende betalen, twee stuyvers voor den Armen.

XXI.

Ende waert alzoo, dat yemant voor de Vierschare een valschen Eedt dede voor schulden, oft anders, ende met twee Mannen ofte Schepenen, ofte met drie wettige Mans-persoonen, diemen niet wraken en mach betuycht werde voor dese onse Vierschare, die zal verbeuren 't zestich ponden, ende gecorrigeert werden arbitralijck naer gelegentheyt van saecke.

XXII.

Van Arbeyts-loon, Mont-kost, koop van Kooren om gereet gelt, zalmen over dwers-nacht recht doen.

XXIII.

Ende of daer eenige questie geschiede tusschen den Eygenaer ende Pachter ofte Huyrder, van schulden komende van pacht ofte huyr, ende nochtans den Eygenaer daer geen pacht ofte huyr-ceel af en hadde, daer van zal den Eedt vanden Eygenaer voor gaen.

XXIV.

Van nu voortaen zullen alle acten, ende voorts alle 't gene voor Sche-

Schepenen gepasseert zal werden, eerst ende alvoorens ter Register moeten werden gestelt, omme by Schepenen onderteyckent te mogen werden, zonder dat in 't passeren van eenige Acten den eenen Schepen den anderen zal mogen vervangen, ten ware uyt noot, ende dat geen meerder Schepenen te bekomen waren, in welcken gevalle die een ander vervanght, binnen Zonneschijn 't selfde overdragen zal moeten, om mede by den genen, die vervangen zoude mogen zijn, onderteeckent te mogen werden op peyne van by elck Schepen die ter contrarie doet, te verbeuren drie ponden.

XXV.

Ende zal den Secretaris gehouden zijn voor d'electie vande nieuwe Schepenen, die alle Iaren geschiet, op te maecken ende te expedieren alle brieven, die in dat voorleden Iaer gepasseert zijn, om voor de veranderinge van 't Collegie gezegelt te mogen werden by den gene, die over 't verly gestaen zoude mogen hebben, zonder dat eenige Schepenen van den dienst verlaten zijnde eenich zegel zullen mogen gebruycken.

XXVI.

Den Secretaris sal van nu voortaen (ofte tot vermaninge van onsen Bailliu) verobligeert wesen 't Secretarye te houden op den Raet-huyse ter plaetse daer toe geordonneert, op dat alle Registers ende verdere importante papieren aldaer in goede verseeckertheyt ende bewaringe mogen blijven, zonder deselve in zijn eygen woonstede te mogen plaetsen.

XXVII.

Den Schout nochte Schepenen zullen niet vermogen eenige

Dorps middelen te verhuyren ofte verpachten, ofte oock eenige collecten besteden anders als in 't openbaer, 't volle Collegie daer toe geinsinueert zijnde, ten minsten ten overstaen vande Heeren vande Lande, ofte den Rente-meester vande zelve, ende ten bywesen vanden Thresorier, op peyne dat 't zelve by d' Heeren zal werden geannulleert.

XXVIII.

Gelijck mede de zelve niet vermogen zullen te verleenen eenige consenten ofte eenige Ordonnantien te expedieren tot belastinge vanden Dorpe (ordinaris dingen uytgesondert) maer zal 't zelve eerst met 't volle Collegie ofte 't meerendeel van de zelve de Heeren vande Lande, ofte hare Rente-meesters gecommuniceert ende by haer goet-gevonden werden, aleer de Ordonnantie geschreven, veel min by den Secretaris onderteyckent zal mogen werden.

XXIX.

Sonder 't Dorp andersints met eenige nieuwicheden te belasten, op peyne dat den Thresorier sulcx op zijne Rekeninge niet geleden zal werden.

XXX.

Dat voorts die by Slot van eenige Reeckeninge 't zy vanden Dorpe, Armen, Kercke, ofte waer van 't zelve zoude mogen wesen, eenige Penningen schuldich soude mogen blijven, gehouden zal zijn 't Slot vande zelve Rekeninge op te leggen ende te zuyveren binnen drie Maenden, naer het doen van zijne Rekeninge, op peyne Interest te moeten betalen tegens den Penningh vijf-en-twintich in 't Iaer, welcken Interest benevens 't Slot inde volgende Rekeninge voor ontfangh zal moeten werden verantwoort, niettegenstaende eenige protestatien.

Ende

XXXI.

Ende zoo wanneer den Armen by Testamente ofte andersints yets aenkomen mochte, ofte dat oock eenige Penningen vander zelver inkomen geloſt ſoude mogen werden, zullen dezelve Penningen door onſen Rentemeeſter ofte Rentemeeſters ontfangen moeten werden, die gehouden zullen zijn d'zelve terſtont te brengen inde Armen Caſſe op't Dorps-kamer, alwaer de zelve zullen werden bewaert, omme ter bequamer tijt uytgeſet te mogen werden, welcke uytſettinge niet en zal mogen geſchieden ſonder kenniſſe vande Heeren vande Lande ofte hare Rentemeeſters, ende zullen de zelve moeten verſeeckert werden tot twee hondert guldens met twee ſolvente Borgen, ende daer-en-boven op ſuffiçant Hypotheecq, welcke Caſſe met drie ſleutels ſal werden geſlooten, een onder de Rentemeeſters, een onder den Bailliu, een onder den Preſident Schepen in Middelharniſſe reſiderende, beruſtende.

vande Tael-luyden.

XXXII.

De Tael-luyden en zullen noch onmanierlick roupen, noch met geen ongebonden woorden mogen ſpreecken, ofte oock ſchemper ſpreecken: Item en ſullen d'een in des anders dingtalen niet mogen vallen ofte eenige woorden maecken, maer malkanderen ſonder interrumperen ten vollen uythooren, alles op de verbeurte van ſes ſtuyvers, zoo meenichmael als zy ter contrarie van dien deden.

XXXIII.

Ende ſullen de Tael-luyden gehoudē weſen ten tweeſinen te con-

cluderen , zonder eenige exceptie alleene te mogen proponeren, ten ware een van dese drie naer-volgende te weten de exceptie van Incompetentiæ, Litis-pendentiæ, ofte Litis-finitæ.

van 't Naeſten.

XXXIV.

Soo wie zijn Erf ofte Landt verkoopt, dat ſal hebben drie zonnendaechſe gebooden voor Schout ende Schepenen ten bannen van Middelharniſſe, ende komt binnen dien tijdt eenich Broeder ofte Suſter, ofte hare Kinderen, ofte yemant vande Maeghſchap, die den Verkooper nader is, als den Kooper, die zal die Koop hebben, op dat hy die aen boort begeert, wel-verſtaende dat indien daer twee ofte meer quamen, omme den koop te naeſten, den Verkooper al even naer beſtaende ende weſende, dat van hen luyden den eerſte ſpreeckende ende naeſtinge verſouckende gepræfereert ſal werden, behoudelick de Hant-veſten in haer waerden.

XXXV.

Ende indien yemant eenige Renten loſbaer ofte onloſbaer, Pachten, Schult-brieven, ofte Obligatien ſtaende ende ſpreeckende op yemants Huys ofte Erve, ofte ſpreeckende op eenige Inwoonderen der Lande van Middelharniſſe wilde verkoopen, die zal gehouden weſen deſelve reſpectivelijck aen te bieden den geenen, op wiens Huyſe ende gronde die ſtaen, mitſgaders den principalen ofte ſaeckweldigen ende heuren borgen daer vooren perſoonelicken verbonden, omme die voor de verkofte Penningen te mogen werden genaeſt, daer van elck verklaringe zal moeten doen

doen binnen achtdagen, naer dat hy daer af een wettelijcke weete gehadt heeft, op peyne vande naestinge vervallen te zijn.

XXXVI.

Maer indien yemant de voorsz naestinge als vooren ware aengeboode, naderhandt bevont de zelve aenbiedinge te hooch ofte leech geschiet te zijn (om welck hy te weten den Verkooper, Kooper ende alle andere, die daer by ende over geweest zijn ten Eede mach brengen) die zal binnen een Iaer ende zes weecken naer de aenbiedinge de zelve noch mogen naesten ende weder eysschen 't gene, dat hy daer voor te veel mocht hebben betaelt, maer daer naer niet.

van 't Schutten.

XXXVII.

Indien eens anders Beesten in yemants Weyden, Kooren, ofte Stoppelen bevonden werden, zoo zullen de zelve tot allen tijden van't Iaer mogen geschut werden by den gesvvooren Schutter, ofte by den gene in wiens Landt ofte goet dezelve Beesten schade doende ofte gaende zijn, in welcken gevalle zulcken Schutter op zijn Eedt gelooft zal werden, mits dat hy d'zelve in presentie van drie Buurluyden ofte twee Schepenen levere inde Schutkoye van Middelharnisse, zonder dat de zelve Schutter het geschutte goet meer dan vier-en-twintich uren in zijn eygen Huys zal mogen houden, op de verbeurte van thien ponden, ten ware hy bewijssen konde, dat hy geen getuygen en hadde konnen krijgen, omme 't zelve ter Schutkoye te leveren.

XXXVIII.

Ende indien 't geschutte goet, naer dat het ter Schut-koye gelevert is, ofte daer te vooren te weten binnen vier-en-twintich uren sonder des Schutters toe doen quame te sterven, zoo zoude hy daer over niet schuldich zijn.

XXXIX.

Item oft gebeurde, dat den geswooren Schutter by yemant eenige Beesten ontweldicht wierden, die hy geschut heeft, die zal verbeuren twintich ponden, ende gecorrigeert werden naer gelegentheyt van saecken.

XL.

Welck voorsz Articel oock verstaen wert van den gene, die 't goet schut uyt zijn schade, ende hem zal boven de boven-geroerde boeten van twintich ponden, ende correctie mits met Eede zijn schade begrootende, noch zijn schade betaelt werden twee schat aen gelde.

XLI.

Indien het geschutte goet, naer dattet inde Schut-koye gelevert zal zijn, daer uyt los quame, 'tzy by hemselven ofte andersints, aleer 't recht daer over gingh, zoo zal den gene, die 't geschut heeft, zijn geleden schade al-even-wel, 't zy tegens 't goet ofte den Eygenaer van dien mogen vervolgen in aller manieren, als ofte het noch inde Schut-koye ware.

XLII.

Het geschutte goet als vooren geseyt is inde Schut-koye gestelt zijnde, indien daer niemant naer en vername, ende 't zelve daer vier-en-twintich uren liet staen, zoo zal den gesworen Schutter ofte den beschadichden by den Schout gaen, die 't zelve goet zal besteden, gehouden te werden den tijt van veerthien dagen, binnen welcken tijt men een Kerck-gebodt zal doen, omme 't zelve goet naer den voorsz tijdt den meesten daer voor biedende, te verkoopen, mits dat den Cooper gehouden zal wesen den Eygenaer binnen drie weecken noch komende, zijn goet te laten volgen, indien hy 't zelve begeert, ende de gedane onkosten wil betalen, maer indien hy binnen drie weecken niet en komt, zoo zal 't den Cooper zijn eygen zijn, ende de penningen, die daer van geproffiteert zijn, boven de schade ende gevallen onkosten, zullen aenden Armen van Middelharnisse gegeven werden.

XLIII.

Den gesworen Schutter eenige beesten schuttende zal dienthalven in alles by zijn Eedt als Schutter gedaen, gelooft werden, ende vande schuttinge geloont werden, volgens de Lijste vande Heeren van Middelharnisse daer van gemaeckt, ofte noch te maecken.

van't bestel, ofte arrest.

XLIV.

De Inwoonders van Middelharnisse zullen bestel hebben, aen die gene, die buyten Middelharnisse woonen, te weten, aende Persoon ofte goederen vande gene, daer sy klachtich op zijn, woonende in

plaetſen, daer die van Middelharniſſe beſtelt werden, ende daer zy vry zijn, die zullen oock vry weſen, ende deſe beſtellen zullen gedaen werden door ordre ofte met voorgaende kenniſſe vanden Bailliu, Schout, ofte des zelfs geſubſtitueerde (ende by haerlieder abſentie by den Clercq, Boode, ofte macht van 's Heeren wegen hebbende, mits ter eerſter gelegentheyt zulcx aenden Bailliu bekent maeckende) in kenniſſe van twee Mannen, Schepenen, ofte Buurluyden, ende die boven het beſtel wech gaet, ſonder Parthyen vernoucht ofte voldaen te hebben, ofte borge geſtelt te hebben te rechte te komen, den rechten genouch zijnde, zal verbeuren thien ponden, daer voor den Perſoon in hechteniſſe ſal gehouden werden, ter tijdt ende wijle hy den Heere ende Parthye voldaen zal hebben.

XLV.

Indien den Eygenaer van zijn Pachter de Lant-pacht niet en konde krygen, zoo dat hy een ofte meer Iaren Lant-pacht van hem moet hebben, zoo zal den Eygenaer in manieren als boven door den Bailliu, Schout, ende Secretaris ofte een geſwooren Boode in preſentie van twee Mannen Schepenen ofte Buurluyden, de vruchten ende beeſten op't Lant ſtaende, mogen doen arreſteren, tot dat hy van zijn achterweſen voldaen, ende voort loopende Iaer-pacht ſufficante borgen zal hebben, ende zullen de acten van arreſten al-voorens door den Secretaris naer coſtume werden geconcipieert.

XLVI.

Welcke borchtochte ende voldoeninge den Pachter binnen veerthien dagen naer't voorſchreve verboth aen hem gedaen, gehou-

houden zal wesen te doen ende stellen, ofte binnen den voorschreven tijdt voor Schout ende Schepenen bewijsen met onvertogen recht, den arrestant daer over geroupen zijnde, dattet arrest qualijck gedaen is, ofte dat hy zoo veel aenden Eygenaer niet schuldich en is.

XLVII.

Ende indien hy den tijt liet overstrijcken, ende niet en voldede, ende geen borge en stelden voor 't loopende Iaer, zoo zal den Eygenaer de gearresteerde vruchten ofte beesten doen verkoopen, naer zijn believen tot zijne voldoeninge toe, zoo voor de verschenen als loopende Lant-pachten, ofte de zelve vruchten ende beesten hem tegens 't voorschreve achterwesen doen by Schout ende Schepenen aenschatten.

XLVIII.

Niemant zal eenige bestelde goederen vande gront ende plaetse, daer sy op bestelt zijn ofte werden, mogen vervoeren ofte wech dragen zonder consent vanden gront-heer, ofte die gene, die de zelve heeft doen bestellen, op de boete van twintich ponden ende op arbitrale correctie naer gelegentheyt van saecken.

XLIX.

Ende ofte het gebeurde, dat den Pachter zonder toelatinge van den Eygenaer sich vervorderde de vruchten ofte beesten van 't velt te halen, ofte oock de verkoopinge ofte aenschattinge naer den verstreecken tijt te beletten, met gewelt, zoo zal hy verbeuren 't seftich ponden ten behouve vanden Bailliu, ende als een geweltdoender gestraft werden.

L.

Alle Arresten zullen moeten geschieden , naer den opgangh , ende voor den ondergangh vande Zonne, met expressie vanden naem ende toenaem vande Parthye, ende vande saecke waer voor het arrest gedaen wert, ende wanneer den recht-dach dienen zal, het gene wesen zal van drie dagen tot drie dagen, ofte anders souden het arrest krachteloos zijn, alle civile arresten, ofte der zelver gearresteerde goederen, zullen onder cautie de Rechters genoech zijnde ontslagen werden.

vande Gyselinge.

LI.

Yemant gegyselt zijnde, 't zy tot betalinge van eenige schult, penningen ofte om eenich feyt te presteren, zal gehouden zijn in gyselinge te compareren, binnen den tijt ende ter plaetse hem gedesigneert, waer van den requirant vanden Secretaris, die de gyselinge gedaen heeft, acte nemen zal, leverende die in handen van den Bailliu ofte Schout, dewelcke alsdan 't Gysel-huys met twee Schepenen visiteren zal, omme te sien ofte den gegyselde in gyselinge gecompareert is, voor welcke visitatie genoten zal werden volgens de Lijste van 't Salaris van Schout ende Schepenen van Middelharnisse.

LII.

Den gegyselde in gyselinge zijnde, zal aldaer blyven, ende gyselinge houden moeten, sonder over de goote van zijn gysel-huys te treden, ter tijt ende wijlen toe hy voldaen zal hebben, daeromme hy gegyselt is.

Ende

LIII.

Ende ingevalle den gegyſelde geen debvoir en dede tot voldoeninge, ofte in gyſelinge bleef den tijt van acht dagen, zoo zal den Officier vermogen door ſijnen dienaer ter preſentie van twee Schepenen, van des gegyſeldens gereetſte goederen te halen ende op 't Raet-huys te brengen, zoo veel als Schepenen zullen wijſen ende oordeelen ſufficant te zijn tot betalinge, ende 't zelve met een Zonnendaechs ende een Marctdaechs gebodt verkoopen, doch geen goederen hebbende, ofte dat de gyſelinge geſchieden om eenich feyt te voldoen, ſal den gegyſelde naer de acht dagen in civile apprehentie gebracht, ende inde gyſel-kamer opgeſloten werden, voor alſulcken tijt, ende met alſulcke contreinten als Leen-mannen ofte Schepenen wyſen zullen te behooren.

LIV.

Soo wie als recht is, gegyſelt zijnde, te gyſel niet en gaet, indien hy om eenige ſchult gegyſelt is, zoo zal hy voor de eerſte reyſe verbeuren thien ponden, voor de tweede reyſe twintich ponden, ende zal den gyſelaer alſdan mogen uytlegh vanden Bailliu begeren, ende zal den Bailliu van Middelharniſſe daer voor genieten, als den Bailliu van Voorne gewoon is van gelijcke uytlegginge te trecken.

LV.

Maer indien hy om yet te doen gegyſelt is, ende niet te gyſel en gaet, zoo ſal hy voor de eerſte reyſe verbeuren thien ponden, voor de tweede reyſe twintich ponden, voor de derde rey ſe 'tſeſtich ponden, ende voor de vierde reyſe zal hy geapprehendeert ende gevangen gehouden werden, op ſes ſtuyvers daechs, tot dat hy gedaen zal hebben, 't gene daer toe hy gegyſelt is.

LVI.

Doch zoo yemant meynde t'onrecht gegyſelt te zijn, zal vermogen tegens de eerſte ofte tweede gyſelinge hem te opposeeren, verſouckende dach van rechten, omme zijne redenen van oppoſitie te mogen verklaren, mits alvooren namptiſeerende de gedane onkoſten, ende de inleggende onkoſten vanden rechtdach, die met Leen-mannen daer over gehouden zal werden.

LVII.

Zonder dat nochtans eenich gyſel-recht zal mogen werden gebruyckt, als tegens den gene, die hem t zelve 't zy door een wettich inſtrument, ofte onder de handt mochten hebben ſubject gemaeckt, ende dat ter eerſter inſtantie, maer alrede condemnatie, 't zy voor Schepenen ofte Leen-mannen gedecerneert zijnde, zal moeten geprocedeert werden by ſommatie ende renovatie in conformité vande Ordonnantie op't ſtuck vande Iuſtitie geemaneert, blyvende nochtans het gyſel-recht in krachte tegens die gene, tegens dewelcke het deſe Ordonnantie is gevende.

LVIII.

De Officiers vande Heerſchappen van Middelharniſſe, zullen onder anderen alle geweſene boeten met gyſel-recht mogen innen, ende inſgelijcx zal de Rentemeeſter met gyſel-recht mogen innen alle 's Heeren Domainen als Thienden, Pachten van Gorſſen, Moolen, Viſſcheryen, Landen, Vroonen, ende anderen, die op gyſel-recht verpacht ende verhuyrt zijn, ofte verpacht ende verhuyrt zullen werden, ende zal een yegelijcke te gyſel moeten komen, naer hy by den geſwooren Boode, ofte andere daer toe

gequa-

gequalificeert, een weete gehadt heeft, zonder ander vonnisse, ende wie niet en komt, zal verbeuren thien ponden.

van't Schieten, Iagen, Visschen, &c.

LIX.

Niemant en zal mogen schieten, vangen, nochte opnemen Hasen, Patrysen, ofte eenich ander verboden Wilt, binnen de Heerlickheyt van Middelharnisse, nochte oock de Eyeren van Patrijsen, Kievitten, ofte Quartels stooren ende uytte Nesten nemen, op de verbeurte van thien ponden.

LX.

Ende die geattrappeert ende achterhaelt wert vanden Bailliu, ofte zynen dienaer van eenige stricken op Hasen, Patrysen, ende ander Wilt gestelt te hebben, zal 't elckens verbeuren twintich ponden, ende boven dien arbitrale correctie naer gelegentheyt van saecke.

LXI.

Item en zal van nu voortaen binnen de Heerlickheyt van Middelharnisse niemant, wie hy zy, vermogen te schieten, vangen, nochte opnemen tamme Swanen, nochte hare Eyeren, op de boete van thien ponden als vooren, ende indien yemants Hont ofte Honden de zelve doot byten, die zal verbeuren gelijcke thien ponden, ende zoo wie binnen het Dorp een Roer los schiet, zal verbeuren drie ponden.

Gelijck

LXII.

Gelijck oock niemant vande Ingeſetenen zal vermogen Haeswinden, Bracken, nochte eenige Iacht-honden te houden, ofte alſulcke Honden, diemen vermoet aen't Wilt, ofte in andere gelegentheden ſchade te doen, ende ingevalle den Bailliu verbode dezelve te houden in preſentie van twee Mannen ofte meer, het zy aenden Perſoon zelver, ofte aen zijn Huys, ende dat hy dan de zelve langer hielde dan vier en-twintich uren, zoo zoude hy voor yder Hont te houden, verbeuren drie ponden, zoo dickwils als hy gewaerſchouwt wert, ten ware hy acte hadde van de Heeren van Middelharniſſe, die hy gehouden ſal zijn op de eerſte vermaninge te verthoonen.

LXIII.

Item zoo en zal niemant mogen gaen viſſchen, in 's Heeren Viſſcheryen, met Houp-netten, ofte met Strijck-netten, zonder conſent vanden Huyrder, op de boete van drie ponden, ende voorts naer 't uytwijſen der Voorwaerden vande Viſſcheryen, ende de Inlantſche en ſullen de voorſz Viſſcheryen in geender manieren mogen roeren, dan gelijck het haer in voorgaende tijden toegeſtaen is geweeſt, dat is te weete met Hengelen ende Strijck-ſcharen, zonder Schuytgens, ende de Uytlantſche en zullen voortaen in geender manieren deſe voorſz Viſſcheryen mogen turberen, op de boeten van 't elcken reyſe te verbeuren drie ponden, ende de gevangen Viſſchen, ende voortaen arbitralijcken gecorrigeert te werden.

Van

van 't geene generalycken de Politie aengaet.

LXIV.

Soo wie eenich Beest afsterft ofte doot geslagen wert, die zal dat Beest delven binnen drie dagen, naer dat het doot is, op de boete van drie ponden, ten ware hy verklaren wilden niet geweten te hebben, 't zelve doot te zijn.

LXV.

Niemant en sal binnen den voorsz Dorpe swingelen ofte dorssen, 'savonts by de kaerssen ofte lampen, op de boete van drie ponden, 't elcken reyse te verbeuren jegens den Bailliu, ende insgelijcx geen Vlasch inden Oven-kete brengen om te braken ofte swingelen, veel min omme te drogen, op de boete als vooren, zoo wel op den Oven-meester, als op den gene die het brengt te verhalen.

LXVI.

Sal oock niemant inden Dorpe vermogen eenich vuur te stoocken in voor-huysen, nochte in achter-huysen, dan in schouwen ofte in schoorsteenen, op de boete van drie ponden voorsz.

LXVII.

Item zal oock niemant zijn Asch gieten op mis-putten ofte andere plaetsen, daer stroo leyt, maer zal een yegelijck gehouden wesen de zelve eerst uyt te gieten met water, ende dan de zelve te dragen op plaetsen, daer geen schade van komen en kan, op de boete van zes ponden.

LXVIII.

Item zal niemant ſitten mennen op eenige Wagen rydende door het Dorp, maer zal een yegelijck gehouden zijn te gaen by, ofte nevens de Wagen ofte Paerden, op de boete van twee ponden: Vorders zoo en zal oock niemant eenige ledige Wagen zonder Paerden op 's Heeren ſtraten laten ſtaen, op gelijcke boete van twee ponden.

LXIX.

Soo wanneer de Schutter ofte Waecker des Saterdaechs, ofte op de andere extraordinaire dagen by uytroupinge, waerſchouwinge tijdelijck zal hebben gedaen, datmen de ſtraten ende gooten van't Dorp zal ſchoon maecken, zoo zullen de Bewoonders van de Voor-ſtraten, den Ringh, de Nieuwe-ſtraten, ende de Kaye, mitſgaders op de Dijcken ende andere plaetſe des Dorps, zoo verre als't bewoont ende beſtraet is, ofte die aldaer Huyſen, Schuyren, ofte Erven hebben, gehouden zijn tzelve terſtont te doen binnen Zonneſchijn, ende alle de vuylicheden te brengen inden Aſch-back, ofte daermen 't haer ordonneren zal, die zulcx niet en dede, zullen 't elcken reyſe verbeuren de boete van een pont, ende zullen daer-en-boven beſteet werden tot haren koſten.

LXX.

Ende en zal niemant vermogen eenich ſtraet-miſch vande ſtraet te vervoeren, ofte uyt de plaetſen daer de zelve geleyt wert, als de gooten ofte ſtraten voorſz werden ſchoon gemaeckt, zonder conſent vanden Schout, op de boete van drie ponden, inſgelijckx en ſalmen geen Miſch, zoo van Paerden, Koeyen, Schapen, Duyven,

ven. als anderſints mogen voeren uyt de Heerlickheyt voorſz, op de verbeurte van thien ponden , ende de Miſch ofte de waerden van dien , mitſgaders oock geen aerde van yemants Lant op een andere Iuriſdictie te vervoeren , 't zy onder wat pretext ſulcx oock zouden mogen weſen, op de verbeurte van vijſtich ponden.

LXXI.

Niemant en zal vermogen binnen ofte buyten de Kercke , op 't Kerck-hof, op de Kerck-grave, voor 't Dorpſ-huys , nochte in 't vierkant vanden gehelen Dorpe, oock lancx den ſteenen-wecht met ballen, ofte klooten te ſpelen, ende te exerceren alſulcke ſpeelen van ſlaen, ſmyten, worpen, kaetſen, bal-ſlaen, kloot-ſchieten, met kooten werpen , ende diergelijcken , op de boeten van een pont , dies ſullen de Ouders boeten ende reſponderen voor hare Kinderen.

LXXII.

Gelijck oock niemant vermogen zal te maecken , ofte doen maecken eenige kaetſ-luyven , binnen 't vierkant vande ſtraten , op de boete van thien ponden, ende dat niemant zal mogen kaetſen ter plaetſen voorſz, op de boete van drie ponden.

LXXIII.

Item en zal oock niemant vermogen eenige Koeyen, Paerden, Schapen , Verckens , ofte andere Beeſten te houden ofte te jagen op't Kerck-hof, op de verbeurte van drie ponden 't elcken reyſe te verbeuren , ende zalmen de beeſten daer op vindende ter Schutkoye vermogen te ſluyten.

LXXIV.

Niemant en zal mede vermogen in het Dorp een nieuw dack te maken gedeckt met ſtroo, gleuy ofte riet, 'tſy dat ſulcx geſchiet onder pretext van halve vernieuwinge, ofte anderſints, maer zal 'tzelve gehouden zijn te doen decken met pannen, ſchalien ofte leyen, die contrarie dede, zal verbeuren thien ponden, ende het gedeckte dack te veranderen gehouden zijn tot believen vanden Heere.

LXXV.

Ende en zal oock niemant vermogen eenige uytſteeckende gooten van ſijne Huyſen, Schuyren, ende anderſints op 's Heeren ſtraten te brengen, ende wie zulcx alrede gedaen heeft, zal d'zelve afbreecken, ende ſijne waterloſinge lanex de muur neder leyden, op de boete van vier ponden.

LXXVI.

Geen Timmer-luyden zullen vermogen hare timmeragie voor hare Huyſinge op 's Heeren ſtraten te doen, ofte eenige wercken aldaer vaerdich te maecken, waer mede de vrye paſſagie met wagens ende paerden zouden mogen werden belet, gelijck dan oock niemant eenige balcken, maſten, hout, ſteen, ende andere waren vermogen zal langer in't vierkant vande ſtraten ofte kayen te laten leggen, dan den tijt van acht dagen, op de verbeurte van vijf ponden, mede jegens den Officier te verbeuren, ende alle ſtael-boomen, noortſe-houten, ende waren zullen niet langer mogen leggen als vier dagen, op de boete voorſz te verbeuren als vooren.

Een

LXXVII.

Een yegelijck zal gehouden zijn zijne verckens op te houden, ende niet te laten loopen lancx de ſtraten , wegen, ende drooge dijcken, op de boete van een pont voor de eerſte reyſe, twee ponden voor de tweede reyſe, ende drie ponden voor de derde reyſe voor elck vercken , ende de vierde reyſe op de verbeurte vande verckens.

LXXVIII.

Niemant zal vermogen eenige waren van boter, kaes, broodt, eyeren, &c. paerden, koeyen, ſchapen, verckens, ofte eenich ander vee, als mede kool-ſaet, vlaſch, eenige greynen, ofte yet anders van ganſen, hoenderen, capoenderen, duyven &c. (als breeder in't Octroy vande Iarelijcke ende weeckelijcke Marct aen die van Middelharniſſe vergunt, te zien is) te verkoopen , ten zy het alvooren binnen Middelharniſſe gebracht ende geveylt is geweeſt, op de boete van drie ponden 't elcken reyſe jegens den Officier te verbeuren, behoudelijck wijders het voorſz Octroy in waerden.

LXXIX.

Ende en zal niemant mogen voorſtaen met eenige Waren, wat het zy onder de Predicatie, op de boete van drie ponden.

LXXX.

Item geen Tappers en ſullen onder de predicatie mogen tappen, wijn ofte bier. op de boete van drie ponden, ſoo wel ſalmen bekeuren die drinckē, als die tappen, en alle Officiers ſullen verbeurē dobbelde boete, die in eeniger manieren Eedt gedaen hebben, maer alle

luyden, ende die yet met haer te doen hebben, mitsgaders die haer tappen, zullen vry zijn vande voorsz boete.

LXXXI.

Niemant zal vermogen yemants Landt om te spitten, ofte door te graven, om Aertnooten te delven, zonder consent vanden Eygenaer ofte Huyrder, soo wie contrarie bevonden wert te doen, ende zonder dat een expres biljet vanden Eygenaer ofte Huyrder, mitsgaders vanden Bailliu, daer van tot dien eynde geteyckent is, die zal verbeuren zes ponden ende de gedolven Aertnooten, maer geen Eygenaer ofte Huyrder zal binnen de Maent van Augusti mogen verlof geven, noch oock yemant mogen delven, op de boeten van vijf-en-twintich ponden, jegens den Bailliu te verbeuren.

LXXXII.

Item die in yemants Boomgaerden ofte Erweten gaet, ende aldaer eenige schade doet 't zy jongh ofte oudt, zal verbeuren zes ponden jegens den Heere, ende de Parthye zal hy de schade beteren by Schepenen twee schat, ende zal die gene, die de zelve toebehooren, gelooft wesen by zijn Eedt te verklaren, wie hem de schade gedaen heeft, ten ware dat Schepenen anders dochten, gemerckt de qualiteyt vande Persoonen, ende zullen de Ouders in 't regart vande boete voor hare Kinderen moeten instaen.

LXXXIII.

Niemant en zal vermogen te rooten eenich Vlasch, ontrent 's Heeren wegen ende dijcken, naerder dan twaelf Roeden van den wecht ende dijck, nochte oock niet in 's Lants-wateringen,

ende 's Heeren Visscheryen , op de boete van drie ponden jegens den Bailliu te verbeuren, ende daer-en-boven gehouden zijn 't selve Vlasch datelijck wech te doen, daer toe geinsinueert zijnde, ofte datmen 't selve sal laten doen tot zijnen kosten , ende 't selve moetende laten doen, sal noch eens verbeuren gelijcke boete, alles te verhalen aen het Vlasch, ten ware om redenen andersints met kennisse vanden Bailliu toegelaten wierde.

LXXXIV.

By den Bailliu zal in presentie van Mannen, een goeden ende bequamen Man tot Yckmeester gekooren werden, die gehouden zal wesen den behoorlicken Eedt te doen, alle Maten, Wichten, Kannen, Pinten, rechtelijck te ycken, naer uytwijsen de Maten, Gewichten, vanden Lande van Voorne, ende anders niet, ende hy sal hebben voor zijn Salaris alsoo veel, als de Ordonnantie van die van Voorne verklaert ende inhoudt, ende wie zijn Maten ende Gewichten niet en brachte, ten dage als de kercke ofte rechtelijcke weete gedaen zal wesen, ten Huyse vanden Bailliu ofte daer het geordonneert zal werden, die zal verbeuren drie ponden, zoo dickwils als 't gebeurt.

LXXXV.

Niemant zal eenige Rammen mogen laten loopen, niet meer onder zijn eygen, als onder andere luyden haer Schapen, van den eersten dach van July af, tot den acht-en-twintichsten Octobris toe, op de boete van drie ponden te verbeuren, zoo dick ende meenichmael anders bevonden zal werden, ende alsulcke by den Schutter ofte yemant anders inde Schut-koye gebracht zullen zijn.

Gelijck

LXXXVI.

Gelijck oock niemant eenich Heynst ofte Vool-paert, twee Ia-ren ende meer out zijnde, zal mogen laten loopen, 't zy buyten, ofte binnens-dijcx, maer zal 't zelve op zijn stal moeten houden, ofte die contrarie dede, zal verbeuren thien ponden, zoo dick ende menichmael anders bevonden sal werden, ende sulcken heynst ofte vool by den Schutter ofte yemant anders inde Schut-koye gebracht zal werden, ende boven dien gelden aen den Schutter, ofte aende gene, die het inde Schut-koye brenght, drie ponden.

LXXXVII.

Soo wie inde Herbergen, op de straten, in, ofte op eenige andere plaetsen, op yemant komt te trecken een Mesch, ofte eenich ander geweer, zonder yemant nochtans te quetsen, deselve zal daer over verbeuren vijftich ponden, ende indien hy die niet promptelijck en betaelt, zal hy daer over geapprehendeert, ende zonder eenige dissimulatie ofte verschooninge inde gaten te water ende te broode geleyt werden, ende zoo zulcx gedaen ware inde nacht, ofte des avonts naer Zonnen ondergangh, zal de redemptie niet minder mogen geschieden, als met hondert ponden.

LXXXVIII.

Ende ofte het gebeurde, dat yemant by dage met een Mesch ofte ander geweer, ofte oock met hout, steen, kannen, kruycken, ofte andere materialen, een ander quame te quetsen, zulcx dat hy bloet liet, dat alsulcke mede daer over gevangen genomen, ende inde gaten als vooren geleyt zal werden, den tijt van zes weecken, ende zal 't zelve niet minder als met hondert ponden geredimeert werden,

werden, ten ware het by nacht ware geschiet, in welcken gevalle de redemptie niet minder als met hondert-ende-vijftich ponden zal mogen geschieden.

LXXXIX.

Ende by aldien in eenige Herberge ofte Taverne (dat Godt verhoeden wil) eenige Doot-slach gebeurde, ofte dat mede eenich Mesch ofte ander geweer op yemant getrocken wierde, ofte oock met eenich hout. steen, kannen, kruycken, ofte andere materialen gequetst wierde, zullen d' Waert ofte Waerdinne, in wiens Huys eenige wonden ofte quetsuren zullen werden gegeven, gehouden zijn, 't zelve op staende voet den Bailliu van Middelharnisse te verwittigen ende bekent te maecken, ende wie zulcx gedaen mach hebben: (indien zy 't weten) op peyne zoo wie bevonden wert zulcx versuijmt te hebben, ofte binnen een ure naer dat hy kennisse daer van hebbe gekregen, 't zy by dage ofte by nachte, aenden Bailliu niet bekent gemaeckt te hebben, van suspensie van neeringe voor den tijdt van een Iaer, ende boven dien arbitrale correctie.

XC.

Ende indien bevonden mochte werden d'zelve Doot-slach ofte quetsinge by schult vande Waert ofte Waerdinne toegekomen te zijn, ofte 't zelve niet en hadden beleth, zoo veel hen mogelijck hadde geweest, zullen haer Herbergen te houden verboden werden, ende voorts daerinne werden voorsien, zulcx als d' Gerechten zullen bevinden te behooren.

XCI.

De Chirurgijns, binnen Middelharniſſe ofte de Vryheyt van dien practiſerende, zullen gehouden zijn, zoo haeſt ende datelijck als zy, eenige gequetſte ofte gewonde Perſoonen voor d'eerſtemael hebben verbonden, daer van terſtont den Bailliu van Middelharniſſe voorſz kenniſſe te doen, met verklaringe vanden gequetſten Perſoon, ende waer hy leyt ofte woont, mitſgaders oock vanden naem vande gene die de wonden ofte quetſuren heeft gegeven, (indien zy 't weten) op peyne zoo wie een ure naer het gedane verbant bevonden wert zulcx verſuijmt, ende niet te kennen gegeven, ofte ter quader trouwen daerinne gegaen te hebben, daer over zal verbeuren de ſomme van hondert ponden, ende arbitrale correctie vanden Gerechte voorſz, voor d'eerſte reyſe, ende voor de tweede reyſe ſuſpenſie van zijne Neeringe voor een Iaer, ende gelijcke hondert ponden.

XCII.

Niemant 't zy Burger ofte Inwoonder der Heerlickheyt voornoemt, mitſgaders die de zelve frequenteren ende hanteren, zal eenige Dootſlagers ofte Moorders, hoe dat het feyt zouden mogen zijn geſchiet, als mede Geweldigers, Straet-ſchenders ofte Glaſe-ſmyters, vermogen te huyſen, hoven, herbergen, nochte de zelve aſſiſteren, de hant bieden, voort helpen, ofte brengen met ſchuyt, ſchepen, wagens, karren, paerden, ſleden, ofte op eenige andere manieren, hoe 't zelve zouden mogen weſen ofte geſchieden, noch daer toe eenigen raet geven ofte yet contribueren, 't zy met het leenen van hare ſchuyten, ſchepen, wagens, karren, ſleden ende Paerden, ofte anderſints, op peyne van te verbeuren ('t zelve gedaen hebbende:) de ſchuyt, ſchepen, wagens, karren, ſleden ende

ende paerden, mitsgaders arbitralijck gestraft te werden naer gelegentheyt der saecke, ten ware de schuldigen hem in bloede bestaende waren, waerom d'voorsz straffe ende correctie tegens d'zelve zoude behooren te werden gemodereert.

XCIII.

Ende zullen alle openbare Straet-schenders ende Voor-vechters geacht, ende daer vooren aengetast ende in apprehentie gestelt werden alle de gene, diemen by dage, by avont, ende andere ontijden vande nacht op straet zal vinden, yemant aengeranst, een mesch, stock, rottingh, ofte ander schadelijck geweer op hem gevelt, ofte uytgetrocken, gesteecken, gequetst, met steenen geworpen, ofte anders onbehoorlijck getracteert te hebben, daer over de zelve doenders by den Bailliu ende zijne dienaers, ofte oock by den Clapwaecker in apprehentie gestelt, ende gehouden zullen werden, tot dat de geledeerde parthye genesen ofte gecontenteert, dese Keure voldaen, ende de Iustitie naer exigentie vande saecke ende gewichte van't delict, by Sententie vande Gerechte daer over te wijsen, vernoucht zal wesen.

XCIV.

Zoo wanneer yemant Doot-gesteecken wert, ofte by ongeluck aen zijn Doot geraeckte, zoo zal zulcken dooden Lichaem moeten werden beschouwen, by den Bailliu met twee Leen-mannen ende den Secretaris, die daer van gehouden zal zijn acte te maecken, ende in 't Leen-mannen Regifter te registreren, ende zoo 't noot is, zullen tot hare assistentie gebruycken een Doctor ende Chirurgijn, welcke yder genieten zal, gelijck de Lijste daer van is mede brengende, ende van outs daer voor betaelt is.

XCV.

Een Neder-laech geschiet zijnde, zullen alle ontschuldige vrunden te wedersijden ende metter daet, zonder dat daer toe yet anders van nooden wesen zal, eeuwichlijck bevreet wesen, Ia zoo, ofte zy d'vrede met hant beloften gemaeckt hadden, ende ofte yemant over een doot-slach quame te vechten, die zal als een vrede-breecker gestraft werden.

XCVI.

Den Bailliu en zal van buyten geen geley geven, langer dan drie dagen, ende zoo wie de ballingen wetens ende willens huysde, ofte hoofde, ofte sustenteerde, ofte spijsde met eten, ofte met drincken 't eynde de drie dagen, die zal verbeuren 't zestich ponden, ende verder gecorrigeert werden, als boven is verhaelt.

XCVII.

De Mannen zullen kennisse hebben van alle 'sHeeren zaecken, ende dat de Heerlickheyt aengaet.

XCVIII.

Ende den goeden Dienaer van den Bailliu zal mogen bekeuren alle de gene, dewelcke tegens dese Keuren ende Ordonnantien gedaen ende gepecceert hebben.

'tGene

't Gene het Dijck-graeffs, ende Gesvvoorens Ampt is raeckende.

XCIX.

Soo wanneer den Dijck-graeff eenige Gesvvoorens van doen heeft, tot 's Lants Regieringe ofte bedryve, zoo sal den Dijck-graeff de zelve doen insinueren by den Secretaris ofte Boode, ende zullen dien-volgende gehouden zijn te compareren, ende ofte het gebeurde, dat yemant weygerde, Gesvvooren gestelt zijnde, zijn Eedt te doen, ofte zijn Eedt gedaen hebbende, Gesvvooren te wesen, die zal daer toe gegyselt werden, op alsulcke peynen als hier vooren in 't Articel vande gyselinge geordonneert zijn.

C.

Tot allen tijden, als het by Dijck-graeff ende Gesvvoorens noodich bevonden zal werden, zal daer een schot over de breete geschoten werden, tot het opruymen ende opdelven van des Lants-wateringen, ende zullen Dijck-graeff ende Gesvvoorens daer over ordonneren alsulcke boeten, als haer goet duncken zal, zoo wie in gebreecke ware de toedrachten op te ruymen naer behooren, 't welck elck tegens zijn Lant zal moeten doen op zijn eygen kosten, die zal verbeuren drie ponden.

CI.

Item tot wat tijden onsen Dijck-graeff van ons Landt met zijn toe-behooren over 't schot sitten, ende hy ten versoucke vanden Penningh-meester by vonnisse van onsen Dijck-graeff ende

Gefwoorens eenich gelt uytleggen zal op't gemet, dat zal hy terftont inwinnen anderhalf fchat aen gelde, ende twee fchat aen panden, aen de gene die dat Lant toebehoort, ofte den Huyrman aen zijn lieffelijckfte goet, dat hy heeft naer Gefwoorens fchattinge.

CII.

Wie vecht in prefentie van den Dijck-graeff ende Gefwoorens, daer zy zitten om eenige uytfpraeck ofte recht te doen, ofte haer vonniffe, ofte uytfpraeck laeckt, die zal geftraft werden, als hier vooren is verhaelt van't vechten, ende laecken van Mannen ofte Schepenen vonniffe.

CIII.

Niemant wie hy zy, zal uyt 's Heeren Dijcken, 't zy nat ofte drooch, eenige Aerde mogen halen, ofte de zelve mineeren in eeniger manieren, zoo wie daerinne achtervolcht, ende fchuldich bevonden wert, zal daer aen verbeuren de boeten van thien ponden, ende zal voort ftaen tot arbitrale correctie van Dijckgraeff ende Gefwoorens.

CIV.

Gelijck oock niemant vermogen zal eenich Dijck ofte Wechfloot op te fchieten, ofte te graven, dan by voorweten, confent ende ordonnantie van Dijck-graeff ende Gefwoorens, ten eynde dat vande aerde daer uyt komende, by 's Heeren Dijck-barmen ende Wegen wederomme mach komen de behoorlijcke competentie, die hem voor defen afgenomen is, ofte noch zoude konnen afgenomen werden, ende die contrarie dede, ofte 's Heeren

barmen ofte wegen in eeniger manieren verminderden ofte verkorten, zal daer voor verbeuren een boete van thien ponden, ende zal 't voort ſtaen tot arbitrale correctie als vooren.

CV.

Sal oock niemant van nu voortaen tegens zijn Landt eenige Dammen vermogen te leggen door 's Lants Wateringen, Dijck ofte Wech-ſlooten, zonder conſent vanden Dijck-graeff ende Geſwoorens, op de boete van drie ponden, ende alſulcken Dam wederomme te doen op-nemen, tot koſten vanden gene die d'zelve geleyt ofte doen leggen heeft.

CVI.

Soo wie voor delft, om Heyn te hebben voor zijn Lant, ende die gene die daer naeſt aen gelant is, geen Weder-heyn daer tegens en dede delven binnen acht dagen, ofte eer, zoo zal de gene die voor gedolven heeft, dat thoonen ende te kennen geven aen den Dijck-graeff ende twee Geſwoorens ofte meer, ende verſoucken daer in geſet te hebben arbeyders op die zijn koſten, die het ſchuldich zal zijn te doen, mits dat al-vooren de weder-parthye een kennelijcke weete gehadt heeft.

CVII.

Niemant wie hy zy, zal 't verſche Water zijn looſe mogen beletten, nochte 't zoute Water inne laten, op de verbeurte van thien ponden, zoo dickwils als 't geſchiet jegens den Dijck-graeff te verbeuren, ende daer-en-boven op correctie arbitrael naer gelegentheyt, ende indien den Dijck-graeff negligent ware, zal den Heere daerinne voorſien, als naer behooren.

Nie-

CVIII.

Niemant en zal hem oock vervorderen eenige Schuyten, Hout, ofte anders, te dryven ofte te slepen door de Sluys, op peyne als in 't voorgaende Articel.

CIX.

Alle Schippers ende Schuytvoerders zullen van nu voortaen gehouden zijn hare Schepen ende Schuyten vast te maecken ofte te leggen aende ringen ofte palen daer toe geordonneert, op de Kaye ende het Hooft, zonder dezelve meer vast te maecken ofte te leggen aen Ys-palen, Gordingen, Sloven van Kayen, Hoofden, Sluysen, ofte Steygers, op de boete van drie ponden 't elcken reyse te verbeuren.

CX.

Van nu voortaen zal mede geen ongeringt Vercken aende natte dijcken ofte zeeweeren mogen komen, 't zy groot ofte kleyn, op de boete voor d'eerste reyse van een pont, ende voor de tweede reyse op de boete van drie ponden, ende ten laetsten op de verbeurte van 't Vercken.

CXI.

Sal mede niemant Misch, ofte ander goet op de straten ofte wegen daer den Dijck-graeff schouw heeft, houden leggen, op de boete van drie ponden, ende zal den Dijck-graeff vermogen alsulcke misch ofte goet, tot kosten vanden gebreeckige te doen verplaetsen ende vervoeren.

Gelijck

CXII.

Gelijck oock niemant zal vermogen te maecken eenige Hoven aende Zee-dijck, ende wie nu aldaer eenige Hoven heeft, die zal gehouden wesen de zelve af te breecken voor den tweeden Augusti eerst-komende, op de boete van thien ponden, ende daer-en-boven gecorrigeert te werden naer gelegentheyt der saecke.

CXIII.

Den geswooren Schutter vanden Dijck-graeff zal 't eygen recht hebben schuttende op de Dijcken ende Zeeweeren, als den Schutter van Schout ende Schepenen hier vooren verhaelt.

't Gene de Voogden ende haren plicht behelst ende aengaet.

CXIV.

Yemant het zy Man ofte Vrouw binnen de Heerlijckheydt van Middelharnisse komende te sterven ende af-lyvich te werden, naer-latende eenige onmondige Wees-kinderen, zoo zal den lancxst-levende binnen een Maent, gehouden zijn aen de Gerechten over te leveren Staet ende Inventaris met Eede gesterckt vanden Boedel, op peyne van arbitrale correctie, met nominatie van dobbelt getal van Voochden, indien de zelve kinderen egeene en hadden, omme enckel getal by die vande Gerechte tot Voochden gekooren te werden, met de welcke die vande Gerechte alsdan zullen procederen tot uytkoop

ofte Boedel-ſcheydinge, naer dat die vande Gerechte alſdan met de zelve Voochden bevinden zullen oirbaerlijcxt voor de Wees-kinderen te weſen.

CXV.

Gelijck als mede de Voochden gehouden zullen weſen, den Weeſen in Voochdye zijnde, eenige goederen opkomende ende aenbeſtervende, alle de zelve goederen mede aen die vande Gerechte over te brengen, ende den overgeleverden ſtaet ende Inventaris daer mede te verhoogen in manieren, binnen den tijt, ende op verbeurte ende bedwangh als vooren.

CXVI.

Des als by Teſtamente vande Ouders Voochden zijn geordonneert, ende daer by uytdruckelijck gediſponeert ende gecaveert, dat de Regieringe van hare Wees-kinderen, ende de adminiſtratie van hare goederen zullen blyven by d'zelve, zonder dat den Staet ende Inventaris daer van zal overgelevert werden, aen die vande Gerechte, zoo zullen in ſulcken gevalle d'zelve geordonneerde Voochden alleenlijck gehouden weſen binnen veerthien dagen, naer dat den Teſtateur overleden, het Teſtament geopent, ende tot hare kenniſſe gekomen zal zijn, 't zelve Teſtament te ſtellen, ofte wel extract auctentijck van 't zelve aengaende alle 't gene de Voochdye is raeckende in handen van die vande Gerechte, omme aldaer geregiſtreert te werden, tot ontlaſtinge van die vande Gerechte voorſz, op de boete van vier-en twintich ponden, ende zal evenwel daer naer moeten geſchieden op arbitrale correctie.

 Ende

CXVII.

Ende zullen alsulcke Voochden by Testamente gestelt gehouden zijn, voor die vande Gerechte te verklaren, dat zy-luyden de last vande Voochdye aennemen, waer van mede memorie gehouden sal werden als vooren, ende zal voor dese, mitsgaders de voorsz registrature als in 't voorgaende Articel t' samen betaelt werden, als van outs volgens de Lijste, van een Boedel beneden de duysent guldens, acht ponden twee grooten, ende daer boven dobbelt gelt.

CXVIII.

Wel-verstaende nochtans, zoo men in't administreren vande Voochdye bemerckten, dat soodanige Voochden by Testamente gestelt, haer niet wel en drougen inde administratie der Wees-kinderen goederen, hen bevolen, ofte der zelver Voochdens saecken quamen te verlopen, soo zullen de voorsz Gerechten (de naeste Vrunden ende Parthyen gehoort) vermogen alsulcke Testamentaire Voochden daer van in't geheel te verlaten, ende andere in hare plaetsen te surrogeren ende stellen.

CXIX.

By Testamente vande Ouders Voochden gestelt zijnde, zonder verder verklaringe daer by gedaen te zijn, soo sullen alsulcke Testamentaire Voochden de goederen wel mogen regieren ende administreren, oock niet gehouden zijn cautie te stellen voor der zelver administratie, maer sullen echter alsulcke Testamentaire Voochden ende Executeurs, schuldich ende gehouden zijn, binnen veerthien dagen naer het overlyden, ende het Testament tot

hare kennisse gekomen zal zijn , 't zelve te brengen ende te verthoonen aen die vande Gerechte, ende binnen gelijcke veerthien dagen daer naer de zelve goederen te leveren , by pertinenten Staet ende Inventaris met Eede gesterckt aen die vande Gerechte voorsz, omme aldaer geregistreert, ende voorts daerinne gedaen te werden ter Ordonnantie vande meergemelde Gerechte , op alsulcke boeten ende proceduren, als hier vooren is verklaert, ende daer-en-boven te vervallen inde schaden ende interesten , by de kinderen daer over te lijden, tot discretie van die vande Gerechte.

CXX.

Indien yemant maeckende Staet ende Inventaris van eenich Sterf-huys bevonden werde, willens ende wetens yets verswegen ofte achtergehouden te hebben, des hem elck een gehouden zal zijn, versocht zijnde met Eede te zuyveren, zoo zullen d'selve verswegē goederen alleenelijck komen ten profijten van des overledens Erfgenamen, by aldien 't zelve by den Vader, Moeder, Stijf-Vader ofte Stijf-Moeder geschiet is, ende by aldien sulcx geschiet is by de Voochden, die zullen verbeuren uyt hare eygen goederen de rechte estimatie ofte waerden vande verswegē goederen, te keren als voren, ende daer-en-boven arbitralijck te werden gestraft.

CXXI.

De Wees-kinderen indien geen Vrunden en hadden , noch oock geen bequame Voochden sich en presenteerden, woonende in Middelharnisse, zoo zullen die vande Gerechte twee bequame persoonen kiesen, alhier woonachtich , ofte twee buyten-luyden vande naeste Vrunden, mits stellende cautie 't rechts gebiet deser Heerlickheyt onderworpen , welcke mede gehouden zullen zijn

Staet ende Inventaris te leveren aen die vande Gerechte binnen een Maent als vooren , naer dat zy de Voochdye hebben aengenomen, op peyne als in't volgende Articel.

CXXII.

Welcke voorſz gekoren Voochden gehouden zullen zijn de Voochdye aen te nemen, op peyne daer voor geeyſelt te werden, ten ware zy wettige redenen hadden van weygeringe , waer van 't oordeel ſtaen zal ter diſcretie van die vande Gerechte , ende wierde daer van geappelleert, ende middelertijt de Wees-kinderen eenige ſchade quamen te lyden , zal 't aen alſulcke quaet-willige, die haer redenen van weygeringe niet ſuffiçant geoordeelt werden, verhaelt werden , ende zullen andere Voochden de zaecke noch zijnde ongedecideert, geſtelt werden, tot dat daer uytſpraecke zal weſen.

CXXIII.

Alle bewint-hebbende ofte adminiſtrerende Voochden, geſtelt by die vande Gerechte. zullen gehouden weſen, ſoo het die vande Gerechte noodich achten, voor ende aleer zy 't bewint van eenige goederen aennemen, ofte daerinne treden, tot verſeeckerheyt ende genougen van die vande Gerechte, goede ende vaſte Borgen te ſtellen, het rechts gebiet alhier onderworpen ſijnde , op arbitrale correctie.

CXXIV.

Tot wat tyden eenich Voocht deſer Werelt ſal komen te overlijden, zoo zal de mede Voocht, 't zy adminiſtrerende ofte andere daer van gehouden zijn binnen een Maent te adverteren ofte verwittigen die vande Gerechte, ende aen deſelve ſolliciteren ende benaerſtigen, datter in des afgeſtorvens plaetſe ſeecker ander getrouw

ende bequaem Persoon nevens hem gestelt ende gekooren werde, op verbeurte als in't hondert-veerthiende Articel, ten ware den mede Voocht by Testamente macht ware gegeven, 't zelve te konnen doen.

CXXV.

Ende ingevalle alle de Voochden binnen een Maent, ofte aleer den Testateur doot is, quamen te sterven, zoo zullen de naeste Vrunden gehouden zijn, 't selve aen die vande Gerechte bekent te maecken binnen een Maent, naer dat sy daer kennisse van hebben, op gelijcke peyne als in't voorgaende Articel.

CXXVI.

Wanneer een Wees-kint jegens zijn Vader ofte Moeder deelen, ofte van hen bewijs ontfangen zal, zoo en zal Vader, nochte Moeder geen Voochdye exerceren, voor d' zelve deelinge ofte bewijs gedaen zal zijn, maer zullen deelen ofte voortvaren tot bewijs tegens den toesienden mede Voocht, ten overstaen van die vandē Gerechte.

CXXVII.

Gelijck oock mede de Voochden geen Voochdye zullen exerceren, ingevalle de zelve eenige goederen jegens de voorsz Weesen quamen te deelen, ofte in saecken, waer in zy eenich geschil metten voorsz Wees-kinderen uytstaende hebben.

CXXVIII.

De Voochden zullen hebben den ontfangh van 't Iarelijcx inkomen

komen vande Wees-kinderen, daer van zy doen zullen behoorlijcke Rekeninge, bewijs, ende reliqua, zoo dick ende meenichmael die vande Gerechte bevinden zullen te behooren, voor welcke Rekeningen die vande Gerechte genieten zullen Iarelijcx dertich ſtuyvers, daer van den Schout een derdendeel, ende die vande Gerechte twee derden-deelen zullen hebben, en den Secretaris zal genieten volgens de Lijſte.

CXXIX.

Vader ofte Moeder, Groot-Vader ofte Groot-Moeder zullen geen loon mogen eyſchen van haren arbeyt vande Voochdye, ten ware die vande Gerechte om ſonderlinge redenen verſtonden anders te behooren, in welcken gevalle d'zelve als alle andere Voochden daer van tot diſcretie van die vande Gerechte, geloont zullen werden.

CXXX.

Geen Voochden zullen vermogen d'onroerende goederen van de Wees-kinderen te verkoopen, belaſten, vermangelen, in eeuwigen Erf-pacht uyt te geven, ofte anderſints in eeniger manieren te vervreemden, in't geheel ofte deel. zonder voorgaende kenniſſe ende toelatinge vande Gerechte, by de voorſz Voochden ten dien fine eerſt verklaringe gedaen zijnde, dat het nuttelijcker ende profijtelijcker gedaen is, dan gelaten, in welcken gevalle d'zelve in't openbaer naer voorgaende uytroupinge, in preſentie van twee Schepenen aende meeſt-biedende verkocht zullen werden.

CXXXI.

Soo wanneer de Voochden Penningen onder hen hadden, die toe-

toe-behooren eenige Wees-kinderen ofte andere persoonen toesicht behouvende , zoo zullen zy gehouden wesen binnen een Maent d' zelve met advijs van die vande Gerechte weder te beleggen, in Renten op goede vaste Hypotheecquen , ofte Landen daer voor te koopen, ofte indien de voorsz Voochd n, die voorsz penningen binnen een Maent niet uyt en konden zetten ofte employeren in vougen voorsz, d'zelve gehouden zullen zijn de penningen te brengen in handen van die vande Gerechte, omme aldaer bewaert te werden, alles op peyne van gyselinge , ende dies niet-te-min gehouden zijn te betalen Interest, naer beloop vanden penningh vijf-en-twintich, dat d' voorsz Wees-kinderen naer de Maent daer by geleden zullen hebben, ten ware die vande Gerechte om merckelijcke redenen verstonden, dat de Voochden d'zelve noch voor een tijt in bewaringe zouden mogen houden.

CXXXII.

De Ponden zullen alomme in deze Keuren ende Ordonnantien gereeckent werden , jegens twintich grooten Vlaems yder pont.

SOO

SOO IST; dat Wy de saecke ende 't versouck voorsz overgemerckt hebbende, ende naer genomen berichtinge ende advijs vanden President ende Raden van Onsen Hove, genegen wesende ter bede vande supplianten, de voorgaende Keuren ende Ordonnantien naer hare forme ende inhouden in allen deelen, poincten, ende Articulen hebben goet-gevonden, geapprobeert, ende geratificeert, vinden goet, approberen, ende ratificeren d'zelve mitsdesen. Lastende allen ende een yegelijcken, dien het aengaen mach, hen daer naer te reguleren. Gedaen inden Hage onder onsen grooten Zegele hier aengehangen den achtsten Aprilis in't Jaer ons Heeren ende Salichmaeckers duysent ses hondert acht-en-vijftich, was geparapheert I. *Cats*, lager stont, Ter Ordonnantie vande Staten, ende was onderteyckent, *Herbert van Beaumont*.

ALdus gekeurt ende geordonneert by d'Heer Rente-meester *Hend. de Pottere*, wegens d'Heer Baron de Meerre, ende de Vrouwe Dou: van Querrenin, d'Heer Mr. *Zacharias van Beresteyn* Heer van Hof-dijck, Ioncher *P. de la Torre*, Ioncher I. *van Santen*, Ioncher *R. Biscop*. ende d' Heer Rente-meester H*ubertus de Bye*, wegens d'Heer van Kenenborch, alle Heeren van Sint

Michiel in Putte, datmen noemt Middelharnisse, edoch aen Haer behoudende 't vermeerderen, verminderen, eñ altereren vande Keuren ende Ordonnantien voorsz als mede de interpretatie vande selve : Ende gepubliceert ten overstaen ende in't by-wesen vanden Bailliu, Schout, Leen-mannen, ende Schepenen, mitsgaders Dijck-graeff ende Geswoorens van Sint Michiel voornoemt vande Peuye van 't Raet-huys van Middelharnisse, naer voorgaende Clock-geslach in't aenhooren van alle de Omstanders op den veerthienden Iuly duysent zes hondert acht-en-vijftich.

By my Secretaris.

I. vander Poll.

Regiſter vande Articulen der Keuren
ende Ordonnantien van Sint Michiel in Putte, datmen noemt Middelharniſſe.

Omme bequamelijck te kunnen vinden de materie, daer van yder Articel ſpreeckt.

Het

Het

ERRATA.

Folio. 2. Regula. 15. Ordannantien, leest Ordonnantien.
Fol. 22. Reg. 9. Mochten, leest mocht.
Fol.25.Reg.7. Swingelen ofte dorsen, leest swingelen, heeckelen ofte dorsen.
Fol. 26. Reg. 16. Dede, leest deden.
Fol. 32. Reg. 21. Alzulcke, leest alzulcken.
Fol. 37. Reg. 17. Elcx, leest elck.